

Salmonellavalvontaohjelman mukaisia näytteitä käsittelevät laboratoriot

SALMONELLANÄYTTEIDEN TIEDONKERUUN MUUTOKSET JA PATOGENIX-OHJELMAN KÄYTTÖ

Laboratorion on toimitettava kuukausittain yhteenveto tutkituista salmonellanäytteistä Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralle. Vuoden 2016 loppuun asti tulokset on toimitettu Eviraan sähköpostitse www.evira.fi -sivustolta löytyneellä salmonellavalvonnan mu-kaisten valvonta-äytteiden kuukausi-ilmoituslomakkeella. Vuoden 2017 alusta van-hasta tietojen ilmoitustavasta luovutaan ja jatkossa salmonellanäytteiden tiedot tulee toimittaa Eviraan Patogenix-ohjelman kautta. Patogenix-ohjelmaa käytetään tietojen ilmoittamiseen alkaen tammikuun 2017 aikana tutkittujen näytteiden tiedoista. Tässä ohjekirjeessä kerrotaan asian taustasta ja Patogenix-ohjelman käyttöönnotosta.

Salmonellavalvontaohjelman mukainen salmonellanäytteenotto

Salmonellavalvonnasta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa nau-taeläinten ja sikojen salmonellavalvonnasta 1030/2013, maa- ja metsätalousministe-riön asetuksessa kanojen ja kalkkunoiden salmonellavalvonnasta 1037/2013 ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa salmonellavalvonnasta liha-alan laitoksissa 134/2012. Näissä asetuksissa käsitellään kansalliseen salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvia näytteitä, näytteenottoa ja näytteiden käsittelyä. Salmonella valvontaohjel-man mukaiset näytteet on lähetettävä tutkittavaksi Eviran hyväksymään laboratorioon tai kansalliseen vertailulaboratorioon. Kyseisissä asetuksissa säädetään myös labo-ratorioiden ilmoitusvelvollisuudesta Eviralle koskien näytteiden tutkimusmääriä ja tu-loksia. Kerättyjä tietoja käytetään muun muassa osoittamaan Suomen alhainen sal-monellan esiintyvyys.

Laboratorion tekemä kuukausi-ilmoitus ja ilmoituksen aikataulu

Salmonellavalvontaohjelman mukaisia näytteitä tutkivan laboratorion on toimitettava kuukausittain yhteenveto tutkittujen salmonellanäytteiden tiedoista, tutkimusmääristä ja tuloksista Eviraan (jäljempänä kuukausi-ilmoitus). **Kuukausi-ilmoitus tulee tehdä Eviralle ennen näytteiden vastaanottoaikaa seuraavan kuukauden loppua.**

Patogenix-ohjelman käyttöönotto ja kuukausi-ilmoituksen lähettäminen

Alkaen vuoden 2017 aikana vastaanotetuista näytteistä kuukausi-ilmoitus lähetetään Eviraan Patogenix-ohjelmaa käyttäen. Näin ollen ensimmäinen Patogenixin kautta tehtävä salmonellatutkimuksia koskeva kuukausi-ilmoitus tulisi tehdä tammikuun 2017 näytteistä. Vanha lomakepohja, jolla kuukausi-ilmoitus on aiemmin tehty, poistetaan www.evira.fi -sivustolta. Patogenix-ohjelmalla lähetetään vain kuukausi-ilmoitusta koskevat tiedot. Vuosi-ilmoituksessa ilmoitettavien tietojen keruu säilyy ennallaan.

Laboratoriokohtaiset käyttäjätunnukset

Patogenix-ohjelmaan laboratorioille aiemmin myönnettyjä tunnuksia käytetään myös salmonella kuukausi-ilmoitusten tekemiseen. Jos laboratorion ei ole aiemmin myönnettyjä valmiita Patogenix-tunnuksia, Patogenix-ohjelmaan luodaan laboratoriolle laboratoriokohtaiset käyttäjätunnukset. Jokaiseen laboratorioon luodaan yhden käyttäjätunnukset ja kaikki samassa laboratoriossa työskentelevät voivat käyttää samaa käyttäjätunnusta tietojen ilmoittamiseen. Vastuu kuukausi-ilmoituksen lähettämisestä tulisi kuitenkin olla yhdellä laboratorion työntekijällä, joka toimii myös tunnusten vastuuhenkilönä. Tarvittaessa uusia tunnuksia voi pyytää Evirasta sähköpostilla osoitteesta HYGInyhteinen@evira.fi.

Patogenix-ohjelman käyttö

Patogenix on tietojärjestelmä, jota käytetään internet-selaimella. Patogenix-sivustolle kirjaututaan osoitteessa <https://palvelut2.evira.fi/patogenix/> laboratoriokohtaisilla tunnuksilla. Kirjautumisen jälkeen valitaan "Salmonella"-välilehti. Tämän jälkeen valitaan "Kuukausilomake". "Seurantalomake" kertoo lähetettyjen kuukausi-ilmoitusten tilanteen.

Kuukausilomakkeella täyttäjän tulee valita alavetovalikoista sekä raportointivuosi että raportointikuukausi. Alavetovalikosta valitaan se kuukausi, jolloin näytteet on vastaanotettu ja tutkittu, ei siis lomakkeen täyttö- ja lähetyshetkellä meneillään oleva kuukausi.

Lomake on jaettu kuuteen eri osioon:

1. taustatiedot
2. teurastamot
3. muut liha-alan laitokset
4. sikojen ja nautojen pitopaikat
5. kanojen ja kalkkunoiden pitopaikat
6. nautojen STEC

Siirtyminen lomakkeella:

Eri osioiden välillä voi liikkua perinteisesti ruutua vierittämällä tai sivusta löytyvää palkkia liu'uttamalla. Eri osioiden välillä voi myös liikkua valitsemalla aloitusnäkymsässä sinisellä pohjalla olevista otsikoista sen osion johon haluaa siirtyä. Jokaisen osion kohdalta löytyy sekä "Alkuun"-painike että "Tallenna"-painike. Alkuun painiketta painamalla siirytään takaisin ensimmäiseen osioon.

Lomakkeen tietojen tallennus ja lähetys:

Lomakkeeseen täytetään käsin syöttämällä tiedot tutkittujen näytteiden määristä. Tutkimusten lukumäärät täytetään vain niiden tutkimusten kohdalle, joita on tosiasias-
assa tehty. Ne kohdat, jonka mukaisia tutkimuksia ei ole tehty, voi jättää tyhjäksi ja ohjelma täyttää niihin automaattisesti nollat. Myös kokonaisia osioita voi jättää tyhjäksi, jos niiden mukaisia tutkimuksia ei ole tehty. Täydennettyjä tietoja voi tallentaa missä vaiheessa tahansa tai sen jälkeen kun on saanut haluamansa tiedot täytettyä. Tallennus tapahtuu painamalla vihreällä pohjalla olevaa "Tallenna"-painiketta. Tallenna-painike löytyy jokaisen osion alusta. Tallenna-painike tallentaa koko lomakkeen tiedot, ei vain kyseisin kohdan tietoja. Tallentamisen jälkeen järjestelmä ilmoittaa tallennuksen onnistumisesta viestillä. Jos syötetyissä tiedoissa huomataan virhe, voi lomakkeeseen syöttää uuden tiedon vanhan tilalle ja tallennuksen jälkeen vanha tieto korvautuu uudella. Lomakkeelle on mahdollista tallentaa vain osa tiedoista ja lomakkeen täyttöä on mahdollista myöhemmin palata jatkamaan. Kun lomake on valmis, raportti tulee lähettää painamalla aloitussivulla olevaa "Tallenna ja lähetä raportti"-painiketta. Onnistuneen lähetyksen jälkeen järjestelmä ilmoittaa onnistuneesti lähetyksestä raportista.

Aiemmin tallennettujen tietojen haku tapahtuu aloitussivulla valitsemalla alavetovalikoista haluttu vuosi ja kuukausi ja painamalla "Hae kyseisen kuukauden tiedot"-painiketta. Myös jo lähetetyn raportin haku onnistuu samalla tavalla, jos halutaan tarkastella jo lähetettyä ilmoitusta tai ilmoituksessa on huomattu lähetyksen jälkeen virhe, joka tulee korjata. Ilmoitettuja tietoja voi korjata vain raportin lähettämiskuukautta seuraavan kuukauden loppuun asti. Esimerkiksi tammikuun tiedot tulee toimittaa helmikuun loppuun mennessä ja tietoja voi korjata vielä maaliskuun loppuun asti. Korjauksen jälkeen on tärkeää muistaa lopuksi tallentaa ja lähettää korjattu raportti, jotta vanha raportti korvautuu uudella. Jos lähetetyssä raportissa havaitaan virhe sen jälkeen, kun ilmoituksen korjaaminen ei ole enää mahdollista, tulee ottaa yhteyttä Eviaraan sähköpostiosoitteeseen zoonoosi.valvontaohjelmat@evira.fi.

On tärkeää, että tietyn kuukauden ilmoituksella lähetetään vain kyseisen kuukauden aikana otettujen näytteiden tietoja. Kuukausi-ilmoituksia ei siis voi yhdistää esim. lähettämällä sekä tammikuun että helmikuun näytemäärät helmikuun ilmoituksessa vaan kummastakin kuukaudesta tulee täyttää oma ilmoitus. Jos jossain kuussa ei ole tehty salmonellavalvontaohjelmaan kuuluvia tutkimuksia ollenkaan, tulee kuukausi-ilmoitus silti lähettää (tyhjä ilmoitus).

Laboratorioille tulee käytettäväksi "Seurantalomake"-yhteenvedo, josta voi seurata onko joka kuukaudelta lähetetty tietoja sekä nähdä lähetetyn tiedon tila (tallennettu, lähetetty, puuttuva).

Lisätietoja

Maa- ja metsätalousministeriön asetus nautaeläinten ja sikojen salmonellavalvonnasta [1030/2013](#)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus kanojen ja kalkkunoiden salmonellavalvonnasta [1037/2013](#), asetuksen muutos MMMa [211/2016](#)

Maa- ja metsätalousministeriön asetus salmonellavalvonnasta liha-alan laitoksissa [134/2012](#)

Elintarviketurvallisuus

Pvm/Datum/Date
13.1.2017Dnro/Dnr/DNo
356/0401/2017**Patogenixin käyttäjätunnukset:**

Sähköposti: HYGInyhteinen@evira.fi

Patogenixin toimintaan liittyvät asiat:

Sähköposti: zoonoosi.valvontaohjelmat@evira.fi

Salmonellavalvontaohjelma:

Sähköposti: zoonoosi.valvontaohjelmat@evira.fi

Maija Nupponen-Puputti, ylitarkastaja
Riina Tolvanen, ylitarkastaja

Johtaja, elintarviketurvallisuus

Leena Räsänen

Ylitarkastaja

Maija Nupponen-Puputti